

CZĘSTOCHOWSKIE STOWARZYSZENIE ETOH

NR 4

Kwiecień 2023 r.

**POWIAT
LUBLINIECKI**

**MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI**
www.ms.gov.pl

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych
z Powiatu Lublinieckiego

**INFORMATOR PRAWNY NR 4
CZĘSTOCHOWSKIEGO STOWARZYSZENIA
ETOH
ROK 2023**

DŁUGI SPADKOWE

Co wchodzi w skład spadku ?

W skład spadku obok praw wchodzi również **obowiązki majątkowe**. Określa się je jako długi spadkowe lub pasywa spadku. Dzielą się one na 3 grupy:

- I) obowiązki, których podmiotem był spadkodawca;
- II) obowiązki, których podmiotem nie był spadkodawca, ale ich źródłem są stosunki prawne z udziałem spadkodawcy;
- III) obowiązki, które powstają w chwili otwarcia spadku lub też później i które są związane z dziedziczeniem.

Zgodnie z art. 922 k.c., w skład spadku wchodzi następujące prawa i obowiązki:

- 1) mające charakter cywilnoprawny
- 2) mające charakter majątkowy
- 3) niezwiązane ściśle z osobą zmarłego
- 4) nieprzechodzące na określone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami

Jakie obowiązki wyłączone są ze spadku?

Wyłączone ze spadku są prawa i obowiązki ;

- 1) **bez charakteru cywilnoprawnego**: wynikające ze stosunków prawno-administracyjnych, -finansowych i -karnych (np. grzywny , podatki)

2) **niemajątkowe**: czyli te, które są niezwiązane w sposób bezpośredni ze sferą ekonomicznych interesów uprawnionego np. dobra osobiste (art. 23 kc) oraz niektóre prawa rodzinne

Prawa i obowiązki wyłączone ze spadku

3) **ściśle związane z osobą spadkodawcy**:

- Służące zaspokajaniu indywidualnego interesu uprawnionego takie jak ;
- służebności osobiste,
- -użytkowanie
- stosunki umowne oparte na szczególnym zaufaniu np. śmierć przyjmującego zlecenie (748 kc) czy, szczególnych kwalifikacjach osoby spełniającej świadczenie z umowy dzieło (art. 645 par. 1 kc)
- prawo do renty z tytułu uszkodzenia ciała, wywołania rozstroju zdrowia (art. 444 kc),
- z renty umownej (905 kc)
- z umowy dożywocia (908 i 911 kc) w przypadku śmierć uprawnionego

UWAGA

-wchodzą w skład spadku świadczenia wymagalne w chwili śmierci, ale do tego momentu niespełnione

- -roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę.

UWAGA

Wyjątkiem jest tu sytuacja że roszczenie to przechodzi na spadkobierców uprawnionego jeżeli zostało uznane na piśmie albo zostało wytoczone za życia poszkodowanego (art. 445 par 3 kc)

- Jeżeli wynika to z treści czynności prawnej –art. 356 par. 1 kc
- Prawa i obowiązki majątkowe wynikające ze stosunków rodzinnych np. prawo do alimentacji jak i obowiązek alimentacyjny, natomiast wchodzi w skład spadku świadczenia wymagalne, ale nieuiszczone w chwili śmierci

4) przechodzące na inne osoby niezależnie od tego czy są spadkobiercami:

➤ wstąpienie w stosunek najmu przez podmioty wyliczone w art. 691 §. 1 kc,

W razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wstępują: małżonek niebędący współnajemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą. W razie braku uprawnionych najem lokalu wygasa

➤ Posiadacz rachunku bankowego może wskazać w umowie osoby na rzecz, których ma nastąpić wypłata sumy znajdującej się na rachunku, krąg uprawnionych: małżonek, zstępni, wstępni i rodzeństwo; maksymalna łączna wypłata nie może być większa niż dwudziestokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłoszone na ostatni miesiąc przed śmiercią (art. 56 Prawo bankowe)

Nabywanie służebności mieszkania przez najbliższych uprawnionego –art. 301 §. 2 kc(jeżeli takie zastrzeżenie zostało zawarte w umowie –Zgodnie z treścią art. 301 §. 2 kc., można się umówić, że po śmierci uprawnionego służebność mieszkania przysługiwać będzie jego dzieciom, rodzicom i małżonkowi

➤ Suma z tytułu ubezpieczenia osobowego . Zgodnie z art. 831 §3 k.c. **Suma ubezpieczenia przypadająca uprawnionemu nie należy do spadku po ubezpieczonym.**

 Środki zgromadzone na kontach emerytalnych –możliwość wskazania uprawnionych osób do odbioru zgromadzonych składek

Posiadacz rachunku bankowego może wskazać w umowie osoby na rzecz, których ma nastąpić wypłata sumy znajdującej się na rachunku, krąg uprawnionych: małżonek, zstępni, wstępni i rodzeństwo; maksymalna . łączna wypłata nie może być większa niż dwudziestokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłoszone na ostatni miesiąc przed śmiercią (art. 56 Prawo bankowe)

Nabycie służebności mieszkania przez najbliższych uprawnionego –art. 301 §. 2 kc(jeżeli takie zastrzeżenie zostało zawarte w umowie –Zgodnie z treścią art. 301 §. 2 kc., można się umówić, że po śmierci uprawnionego służebność mieszkania przysługiwać będzie jego dzieciom, rodzicom i małżonkowi

 Suma z tytułu ubezpieczenia osobowego . Zgodnie z art. 831 §3 k.c. **Suma ubezpieczenia przypadająca uprawnionemu nie należy do spadku po ubezpieczonym.**

 Środki zgromadzone na kontach emerytalnych –możliwość wskazania uprawnionych osób do odbioru zgromadzonych składek

Co zalicza się do długów spadkowych?

Do długów spadkowych zalicza się także **obowiązki, które powstają w chwili śmierci spadkodawcy** (a także po jego śmierci). Muszą być one jednak związane z otwarciem spadku. Przepis art. 922 § 3 Kodeksu cywilnego stanowi, że do długów spadkowych należą:

- koszty pogrzebu spadkodawcy,
- koszty postępowania spadkowego,
- obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek oraz obowiązek wykonania zapisów zwykłych i poleceń,
- inne obowiązki.

Innymi obowiązkami, które są zaliczane do długów spadkowych są z kolei

- umożliwienie korzystania z mieszkania i urządzenia domowego przez okres 3 miesiące od dnia otwarcia spadku,
- obowiązek wydania małżonkowi spadkodawcy przedmiotów urządzenia domowego (zapis naddziałowy),
- obowiązek dostarczenia dziadkom spadkodawcy środków utrzymania.

Czy wszystkie koszty pogrzebu zalicza się do długu spadkowego?

Nie wszystkie koszty pogrzeby mogą zostać zaliczone do długu spadkowego. Pogrzeb spadkodawcy ma odpowiadać zwyczajom przyjętym w danym środowisku. Do kosztów takiego pogrzebu należy m.in. koszt trumny, miejsca na grób oraz koszt uroczystości pogrzebowych. Czasami do kosztów pogrzebu zalicza się również koszty wystawienia nagrobka. Oprócz tego do długów spadkowych należą także koszty związane z ostatnią chorobą spadkodawcy - sprawowania opieki nad chorym, utrzymanie go, koszty leczenia.. Dodatkowo obowiązkami, które obciążają spadkobierców są koszty postępowania np. o uznanie spadkodawcy za zmarłego.

Koszty postępowania spadkowego

Jeśli chodzi o **koszty postępowania spadkowego**, to do długów spadkowych należą tylko niektóre z nich. Są nimi takie koszty, które nie obciążają spadkobierców, jako uczestników postępowania, jak również innych uczestników tego postępowania. przede wszystkim chodzi tu o:

- koszty zabezpieczenia spadku,
- koszty ogłoszenia testamentu,
- koszty przesłuchania świadków testamentu ustnego,

- ▶ koszty ustanowienia wykonawcy testamentu oraz wydatki związane z działaniami jakie podejmuje, jak również wynagrodzenie dla niego,
- ▶ koszty spisu inwentarza,
- ▶ koszty zarządu spadku nieobjętego.

Pozostałe długi spadkowe.

Kodeks cywilny w art. 922 § 3 wspomina też o „**innych obowiązkach** przewidzianych w przepisach księgi niniejszej”. Do obowiązków tych zalicza się:

- ▶ prawo do korzystania z mieszkania spadkodawcy,
- ▶ zapis naddziałowy,
- ▶ obowiązek dostarczenia środków utrzymania dziadkom spadkodawcy.

Jakie są granice odpowiedzialności za długi spadkowe ?

Spadkobierca, który złożył oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1012 k.c.) ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w spisie inwentarza stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 zd. 1 k.c.). Jeżeli jednak długi spadkowe przekraczają wartość aktywów, szczególnego znaczenia nabiera określenie sposobu realizacji zobowiązań aktywa te przekraczających (*Kidyba Andrzej (red.), Niezbecka Elżbieta , Kodeks cywilny. Komentarz, t. IV. Spadki*).

Spadkobierca ma, bowiem obowiązek uwzględnienia interesów wszystkich wierzycieli, o których istnieniu wie. Nie może, więc zaspokajać wierzycieli kierując się dowolnymi kryteriami chyba, że wartość stanu czynnego spadku

pozwała na zaspokojenie wszystkich wierzycieli. Jeżeli natomiast, wartość stanu czynnego spadku jest niższa od wartości długów spadkowych, spadkobierca powinien kierować się kolejnością określoną w art. 1025 k.pc. (*Skowrońska-Bocian, Komentarz do Kodeńcu cywilnego, 2007, s. 223*).

Sytuacja taka wymaga, więc ustalenia kryteriów kolejności należytego zaspokojenia wierzycieli.

Przyjmuje się jednakże, iż w sytuacji, gdy kilku wierzycieli powinno być zaspokojonych w tej samej kolejności, jak w niniejszym przypadku, a wartość stanu czynnego spadku nie wystarczy by ich wszystkich zaspokoić w pełni, spadkobierca powinien zaspokajać poszczególnych wierzycieli odpowiednio (stosunkowo) do wysokości ich wierzytelności (*K. Pietrzykowski (red.) Kodeks cywilny, Komentarz do art. 450-1088, Tom II, Warszawa 2009*).

Co to jest spis inwentarza a co to jest wykaz inwentarza ?

Spis inwentarza a wykaz inwentarza jest niczym innym, jak spisem majątku spadkowego. Jest to lista zawierająca wykaz ruchomości przedstawiających wartość handlową oraz nieruchomości, w jakich posiadaniu był spadkodawca (aktywa i pasywa spadku).

Obydwa dokumenty posiadają ten sam cel, którym jest ochrona spadkobiercy przed długami. Jeśli chodzi o różnicę to spis inwentarza sporządzany jest przez komornika i co za tym idzie, posiada walor dokumentu urzędowego, natomiast wykaz inwentarza sporządza samodzielnie spadkobierca i wobec tego, jest to jedynie dokument prywatny.

Wykaz inwentarza spadkobierca zobowiązany jest sporządzić na specjalnie przygotowanym do tego formularzu i złożyć następnie przed sądem lub przed notariuszem. Sporządzenie wykazu wymaga przy tym dochowania należytej staranności przy ustalaniu zarówno aktywów, jak i pasywów spadku. Tego rodzaju obowiązki odpadają przy sporządzeniu spisu inwentarza, bowiem wszelkie w tym zakresie czynności podejmuje komornik.

Kiedy dokonać spisu inwentarza i przed czym chroni ?

- Zaraz po śmierci spadkodawcy (zabezpieczenie przed utratą przedmiotów wchodzących w masę spadkową).
- Celem spisu inwentarza jest ograniczenie odpowiedzialności za odziedziczone długi.
- Komornik dokonuje spisu na zlecenie sądu, bądź bezpośredni wniosek spadkobiercy W przypadku przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza, spis inwentarza sporządzany jest z urzędu.

Gdzie złożyć wniosek o spis inwentarza ?

Wniosek o spis inwentarza można złożyć do komornika lub do sądu

Właściwym jest komornik, który byłby właściwy do wykonania postanowienia sądu spadku o sporządzeniu spisu inwentarza (sąd spadku – sąd ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy, bądź miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część).

Komornik dokonuje sprawdzenia zobowiązań, które posiadał zmarły spadkodawca (m.in. weryfikacja rachunków bankowych).

Komornik ustala z urzędu, które przedmioty zakwalifikują się do spisu inwentarza.

W przypadku złożenie wniosku do Sądu właściwym jest sąd spadku, tj. co do zasady sąd ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Opłata stała od wniosku wynosi 100 zł

Co się dzieje z majątkiem?

Przedmioty o dużej wartości handlowej (np. biżuteria) oraz pieniądze mogą być przekazywane do depozytu sądowego.

Pozostałe przedmioty mogą zostać we władaniu spadkobierców, do momentu ostatecznego rozliczenia długów spadkowych.

Jakie są koszty:

Opłata od wniosku złożonego u komornika – 400 zł.

Koszt ponosi wnioskodawca.

Istnieje możliwość złożenia wniosku o ściągnięcie kosztów z majątku spadkowego.

Gdzie złożyć wykaz inwentarza ?

Wykaz inwentarza sporządzony samodzielnie może być także złożony w sądzie spadku lub w sądzie, w którego okręgu znajduje się miejsce zamieszkania składającego wykaz. Sąd niebędący sądem spadku niezwłocznie przesyła wykaz inwentarza do sądu spadku.

Wykaz inwentarza może być także złożony przed notariuszem. Na żądanie spadkobiercy, zapisobiercy windykacyjnego, wykonawcy testamentu lub tymczasowego przedstawiciela notariusz sporządza protokół obejmujący wykaz inwentarza. Notariusz, przed którym złożono wykaz inwentarza, niezwłocznie przesyła wypis protokołu do sądu spadku. Sąd spadku niezwłocznie zarządza ogłoszenie o złożeniu wykazu inwentarza

Czy wykaz inwentarza można uzupełniać ?

W razie ujawnienia przedmiotu należącego do spadku, przedmiotu zapisu windykacyjnego lub długu spadkowego niezamieszczonego w spisie inwentarza sąd spadku wydaje postanowienie o sporządzeniu uzupełniającego spisu inwentarza. W przypadkach, w których postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza wydaje się z urzędu, postanowienie o sporządzeniu uzupełniającego spisu inwentarza wydaje się również z urzędu.

Wzór wykazu inwentarza jest dostępny w sądach i na stronach internetowych większości sądów i Ministerstwa Sprawiedliwości

Załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości
z dnia 22 września 2015 r. (poz. 1537)

WZÓR

WYKAZ INWENTARZA

POUCZENIE

1. Druk należy wypełnić czytelnie uzupełniając wszystkie możliwe rubryki zgodnie z posiadaną wiedzą, dokonując wpisów bez skreśleń i poprawek.
2. W wypadku, gdy nie jest możliwe wpisanie wszystkich danych w rubrykach wykazu inwentarza, należy je umieścić na kolejnych ponumerowanych kartach formatu A4, ze wskazaniem uzupełnionej rubryki. Pod podaną do formularza treścią należy złożyć podpis.
3. W razie ujawnienia po złożeniu wykazu inwentarza przedmiotów należących do spadku, przedmiotów zapisów windykacyjnych lub długów spadkowych pominiętych w wykazie inwentarza składający wykaz uzupełnia go. Do uzupełnienia wykazu stosuje się przepisy dotyczące składania wykazu inwentarza.

1. Sąd, do którego składany jest wykaz inwentarza

(nazwa i siedziba sądu, ewentualnie również właściwy wydział)

2.2. Numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) albo numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku jego braku – numer we właściwym rejestrze, ewidencji lub numer identyfikacji podatkowej (NIP), jeżeli został nadany

2.3. Adres składającego/składających wykaz inwentarza

3. Dane spadkodawcy

3.1. Imię i nazwisko oraz chwila otwarcia spadku – data śmierci spadkodawcy

3.2. Numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) – jeżeli został nadany spadkodawcy

3.3. Ostatni adres spadkodawcy

4. Dane dotyczące przedmiotów należących do spadku oraz przedmiotów zapisów windykacyjnych (*zwięzły opis przedmiotów należących do spadku oraz przedmiotów zapisów windykacyjnych*), z podaniem ich wartości według stanu i cen z chwili otwarcia spadku

5. Dane dotyczące długów spadkowych oraz ich wysokości według stanu z chwili otwarcia spadku

6. Miejscowość i data
7. Podpis składającego wykaz inwentarza
2. Dane składającego/składających wykaz inwentarza
2.1. Imię i nazwisko/nazwa podmiotu

REGON: 240530048, NIP:
9492019492
adres ul. ALEJA POKOJU, nr
12, lok. ---, miejsc.
CZESTOCHOWA, kod 42-
207,
Numer KRS: 0000266366

PUBLIKACJA WYDANA PRZEZ CZĘSTOCHOWSKIE
STOWARZYSZENIE ETOH

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków
otrzymanych z Powiatu Lublinieckiego

**POWIAT
LUBLINIECKI**

**MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI**

www.ms.gov.pl

REGON: 240530048, NIP:
9492019492

adres ul. ALEJA POKOJU, nr
12, lok. ---, miejsc.
CZESTOCHOWA, kod 42-
207,

Numer KRS: 0000266366

